

چکیده تفسیر سوره کهف

۱. معنای ظاهری و باطنی آیات و قصص قرآنی.
۲. تفاوت علمای شیعه و سنی در زمینه فهم قرآن.
۳. نقشه سران قریش در امتحان کردن رسول اکرم ص و حکمت چهل روز تأخیر در نزول سوره کهف.
۴. در آیه‌های ۲۳ و ۲۴ خدا می‌فرماید: «ولا نقولن لشیء انی فاعل ذلک غدا الا ان یشاء الله». یعنی هرگز نگوئی فردا کاری انجام می‌دهم مگر اینکه آن را به مشیت خدا مربوط کنی.
۵. ارزش و اهمیت سوره کهف در نزول آن همراه با هفتاد هزار فرشته وحی.
۶. خداوند عاصم است یعنی حفظ‌کننده و آنها معصومند یعنی محفوظند.
۷. خداوند مستحق حمد است که چنین انسان کامل پسندیده‌ای آفریده نه آنها که چنین کمالاتی یافته‌اند. آنها در اعمال و اخلاق پسندیده خود مستحق مدح و توصیف هستند نه مستحق حمد.
۸. تعریف کلمات مدح و حمد و شکر.
۹. «ما اصابک من حسنۀ فمن الله و ما اصابک من سیئۀ فمن نفسک». یعنی هرچه از خوبی‌ها که به تو می‌رسد از جانب خداست و هرچه که از بدی‌ها که به تو می‌رسد از جانب خودت است.
۱۰. تعریف آثار مشیتی و ذاتی و ارادی خداوند متعال.
۱۱. جایگاه بکارگیری کلمه انزال به همراه کلمات علی، الی و فی.
۱۲. جمله قابل توجه در آیه دوم سوره کهف همچنین آیاتی چون «انّ هذا القرآن یهدی للتی هی اقوم» و «لا شرقیّه ولا غربیّه» این است که خداوند از استقامت دین اسلام خبر می‌دهد و اعوجاج و کجی را فقط از قرآن نفی می‌کند و اینطور می‌فهماند که فقط قرآن از کجی و انحراف مبرا است.
۱۳. وصف معراج از زبان حضرت رسول ص.
۱۴. بیان استعداد فکری حضرت موسی ع و عیسی ع.
۱۵. قرآن قیّم است. یعنی کتابی است که رهبر مردم است و وظیفه دارد که مردم را به مقاصد عالی مادی و معنوی برساند.
۱۶. کلمات انذار و تبشیر از ریشه نذر و بشارت به معنی توجه‌دادن و خبردادن به انسان از نتایج است که از عمل بد و یا خوب آنها به وجود می‌آید.
۱۷. خداوند می‌فرماید: قرآن یک دولت است، سلطانی است زنده و پایدار و تمام عوامل طبیعی و انسانی مأمور اجرای مقررات آن هستند.

۱۸. دلیل عظمت گناه شرک و یا اعتقاد به مبدئیت خدا و تشبیه او به جنس مخلوقات چیست؟
۱۹. خداوند متعال پیغمبران گذشته را از نظر ارتباط روانی که با امت خود دارند به عنوان برادر امت معرفی می‌کند. اما پیغمبر اسلام را با این وصف معرفی می‌کند و می‌گوید این پیغمبر از جان شما امت به وجود آمده و با شما رابطه روحانی و نفسانی دارد.
۲۰. داستان یک عالم یهودی با مولا ع در مورد احساس وجود تناقض در برخی آیات.
۲۱. بیان علت ارتباط داستان کهف با آیات اول سوره و حالات روانی پیغمبر اکرم (ص).
۲۲. علت رنج روانی پیغمبر اکرم (ص) به این دلیل بود که مردم در مقایسه با دین خدا و قانون قرآن بسیار ضعیفند و نمی‌توانند چنان ایمانی پیدا کنند که خود را در کهف ولایت خدا و ولایت اولیاء خدا قرار دهند.
۲۳. جایگاه کاربرد کلمه فتی به معنای جوانمرد.
۲۴. وجه تشابه حضرت ابراهیم ع با اصحاب کهف که خداوند آنها را جوانمرد خواند.
۲۵. وعده‌های خدا به انسان‌های جوانمرد.
۲۶. تفاوت حالات روحی - روانی انسانی که از دولت باطل به دولت حق و یا به حکومت خدا فرار کرده است، با فراریان دیگر.
۲۷. فیوضاتی که به انسان‌هایی که تصمیم گرفتند به سوی خدا فرار کنند چه بود؟
۲۸. اول حالت توبه در انسان به وجود می‌آید و بعد از پیدایش حالت توبه، انسان از کفر و گناه وحشت پیدا می‌کند و به خدای خود پناهنده می‌شود یا اول انسان توبه می‌کند و بعد از آن حال توبه پیدا می‌شود؟
۲۹. آیا پیدایش حالتی که آن را توبه می‌نامیم به اراده خداست یا به اراده انسان؟
۳۰. آشنایی با دلیل و برهان اولین اثری بود که اصحاب کهف بعد از آشنایی به لطف خدا پیدا کردند و دانستند که دین حق همراه دلیل و برهان است و لیکن دین باطل دلیل و برهانی ندارد.
۳۱. فقط آیات قرآن می‌تواند مذاکرات و حالات اصحاب کهف را در غاری که خوابیده‌اند بیان کند.
۳۲. تقدیرات خدا همه جا بر مبنای فکر و استعداد انسان بوجود می‌آید.
۳۳. خداوند متعال در نحوه خواب اصحاب کهف می‌فرماید: «وتحسبهم ایقاظا وهم رقود». یعنی تو آنها را بیدار حساب می‌کنی با اینکه آنها خوابیده‌اند.
۳۴. علت محفوظ ماندن اصحاب کهف تا روز قیامت چیست؟
۳۵. علت بیدار شدن موقت آنها در زمانی حدود سیصد سال بعد چه بود؟

۳۶. چگونه مشخصات وجودی و فکری هر انسانی در سازمان وجود او باقی می ماند و گذشت زمان آن را فرسوده و یا نابود نمی کند؟
۳۷. چگونگی اتصال دو زمان خواب و بیداری و یا موت و حیات به یکدیگر.
۳۸. وحشت بزرگ اهل ایمان این است که به ملیت های باطل و کفر و گناه کشیده شوند.
۳۹. با ظهور حضرت قائم (عج) زندگی قیامت افتتاح می شود.
۴۰. معنای عدم قبول ایمان و برطرف شدن مهلت از کفار و یُسَدُّ باب التوبه چیست؟
۴۱. نحوه رجعت اموات در طرف حق و باطل با استفاده از آیه انه هو بیدء و یعید چگونه است؟
۴۲. حکمت بیداری اصحاب کهف را خداوند بیان می کند و می فرماید ما مردم را به حال آنها مطلع کردیم تا بدانند که وعده خدا حق است و قیامت محقق است.
۴۳. حکمت و مصلحت پنهان ماندن غار آنها و حال آنها از نظر مردم.
۴۴. برهان کتمان داستان اصحاب کهف و کتمان محل خواب آنها.
۴۵. قرآن کتابی است متشابه و دو معنایی که معانی عمیق آن انسان را می لرزاند.
۴۶. تفسیر آیات قرآن مربوط به گذشته ها و تأویلات آن مربوط به آینده ها است.
۴۷. آیات قرآن از نظر موضوعاتی که پرورش می دهد و در باره آن بحث می کند، بر سه قسم است: اول داستانها و قصص تاریخی، دوم احکام و دستورات واجب و مستحب اخلاقی و عبادی، سوم معرفی هندسه خلقت و مظاهر قدرت خدا بر روی زمین و آسمان.
۴۸. مراکز امن و امان الهی و یا حرم امن و امان، مراکزی مربوط به انسان و از طریق ارتباط با انسان مربوط به خداوند متعال بوده است.
۴۹. برای ورود به پناهگاه الهی چند چیز قابل رعایت است: اول اینکه ورود به پناهگاه و یا حرم خدا بایستی از طریق فکر و عقیده و تشخیص خود انسان باشد. دوم اینکه پناهگاه الهی، قوانین و مقرراتی است که مایه حفظ و حراست انسان می شود که بین خدا و انسان به وجود می آید، خواه آن معاهده از طریق ارتباط مستقیم فکر و عقیده خود انسان به خدا باشد یا توسط انسانی باشد که او را مأمور از جانب خدا می داند.
۵۰. پناهندگان به خدا، بیمه شدگان خدا از شرّ حوادث دنیا و آخرت هستند.
۵۱. حکمت بیان بسم الله و اعوذ بالله در شروع کارها.
۵۲. پناهگاه عینی به ضمیمه انسان، حرم خدا شناخته می شود. لیکن در حال انفصال و جدایی از دایره ولایت و حکومت آن انسان، حرم خدا خانه و یا بیابانی بیش نیست.

۵۳. چرا زیارت حضرت سیدالشهدا (ع) از زیارت خانه خدا بهتر و مهمتر شناخته شده است؟
۵۴. آیا اصحاب کهف در کهف وجود خود به خدا پناهنده شدند و خدا آنها را حفظ کرد و یا اینکه غاری پناهگاه آنها بود و آنها چنان پناهگاهی برای خود یافتند و پناهنده شدند؟
۵۵. انسان‌ها بر اساس حالات و افکار خود، اسم و عنوان خاصی پیدا می‌کنند که در اصطلاح آیات قرآن به نام‌های بر و بحر و قریه و یا شهر و بلد و یا حرم امن و امان خدا شناخته می‌شوند.
۵۶. نبی، انسانی است که ادراکات درونی او بر پایه تائید و توفیق خداوند متعال رشد می‌کند.
۵۷. علم توحید از اعتقاد قلبی و وجدانی انسان شروع می‌شود.
۵۸. حالت انسان مؤمن در حین تفویض کامل.
۵۹. انسان در برابر امر خدا بایستی همان حالتی را داشته باشد که آسمان و زمین و کوه و دریا و صحرا چنان حالتی را دارند. یعنی اسباب و ابزار به دست خدا هستند و به اراده خدا انجام وظیفه می‌کنند.
۶۰. علم توحید در سه مرحله کامل می‌گردد: اوّل ظهور عقیده و اعتقاد و پیدایش عشق و علاقه به وجود خدا. دوّم حرکت در مسیر اطاعت و بندگی خدا، گفتن و شنیدن و عمل کردن به امر او و سوّم واگذاری مطلق کارها به خدا و تسلیم محض، چنانکه اراده خدا انسان را ببرد و بیاورد و به گفتن و شنیدن وادارد.
۶۱. از افراد بشر چه کسانی پناهنده به کهف ولایت خدا هستند؟
۶۲. مشخصات افرادی که مصداق مغضوب علیهم قرار گرفتند.
۶۳. علت این که خداوند متعال حضرت رسول ص را رحمت عالمیان معرفی کرده است چیست؟
۶۴. «وَالْمَوْتِي يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ». جمله اوّل از حیات جسمانی و جمله دوّم از حیات روحی آنها خبر می‌دهد.
۶۵. رجوع به خدا به معنای حیات علمی و تکاملی است.
۶۶. تاویل تابش خورشید به سمت راست و چپ آنها.
۶۷. در وصف اهل ایمان گفته شده که ایمان مؤمن کامل نمی‌شود مگر اینکه اعتنا نکند دنیا در اختیار چه کسی هست و چه کسی نیست.
۶۸. حکمت حرکت به طرف راست و چپ برای خفتگان، و وجه تشابه آن حالت با خفتگان در کهف ولایت چیست؟
۶۹. موت و حیات علاوه بر دلایل مزاجی و طبیعی، دلیل ارادی و تقدیری هم دارد.

۷۰. خداوند ضمن این خواب و بیداری به آنها می‌فهماند که فاصله شما تا قیامت و روز برداشت محصول همین مدت زندگی شماست.
۷۱. خداوند در قرآن می‌فرماید: «وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ». باید هرکسی به تقدیمی خود برای زندگی آخرت نگاه کند.
۷۲. تفاوت پیغمبران گذشته با پیغمبر خاتم ص در چه بود؟
۷۳. سیصد سال نه، سیصد و نه سال. چرا؟
۷۴. کلمه تلاوت در کتاب خدا از کلمه قرائت جداست. (قرائت، تلاوت، ترتیل)
۷۵. وحی، آگاهی مطلق است که از جانب خدا در دل انسان آگاه به وجود می‌آید.
۷۶. دعوت و تعلیمات پیغمبران و کتاب‌های آسمانی آنها از نوع رحمت و رحمانیت خداوند متعال است که شامل حال تمامی بندگان خدا می‌شود و حق همه انسانها در استفاده و پذیرش آن یکسان است.
۷۷. اگر خداوند دل انسانی را به غفلت اندازد و او را به کفر و گناه مبتلا سازد، آیا این گناه به گردن خداست که لطف خود را از او سلب کرده و یا به گردن انسان است که از یاد خدا غافل مانده است؟
۷۸. تعریف مفهوم وجود و عدم.
۷۹. وجه تمایز دو مبحث مشیت و اراده خداوند متعال در زندگی انسان‌ها.
۸۰. معنای جبر و تفویض و آزادی کامل.
۸۱. بحث کلامی و عرفانی در معنای مشیت و اراده.
۸۲. ثواب و عقاب، نتایج مستقیم کفر و گناه و یا ایمان و عمل صالح است.
۸۳. مفهوم مشترک کلمات جنّ و جنان و جنّت، شیء مخفی و مستور از دید انسان است.
۸۴. انسان‌های مؤمن و کافر از نظر روانی با یکدیگر اختلاف دارند.
۸۵. تعریف مراتب مختلف روح: نباتی، حیوانی، انسانی و ایمانی.
۸۶. جنّات عبارت است از قدرتها و نیروها و علم و حکمت‌هایی که به انسان مؤمن تعلق می‌گیرد.

۸۷. منظور از سلطان در آیات قرآن همان قدرت اعجاز است که خداوند می‌فرماید: اگر از آن قدرت‌ها داشته باشید می‌توانید به خارج آسمان‌ها و زمین‌ها مسافرت کنید.
۸۸. وجه تشابه زندگی دوران امام زمان (عج) با زندگی امت موسی ع.
۸۹. سرّ بیان «ماشاء الله لاحول ولا قوه الا بالله»
۹۰. عالی‌ترین روش‌ها، صراط مستقیم نامیده شده است.
۹۱. تقدیر خدا در باره انسان مادی‌گرا و دنیاپرست به دو صورت اجرا می‌شود: اول اینکه در دنیا مال و ثروت و قدرت از او سلب گردد. دوم اینکه بدون توجه به خدا و آخرت از دنیا برود.
۹۲. نعمت‌های خداوند متعال بر سه قسم است: اول، مادّیت، دوم، انسانیت و برخوردارگی از انس و آشنایی با انسانها، سوّم علم و معرفت و بهره‌برداری از لطف و عنایت خدا.
۹۳. عوامل پیدایش نظم و آرامش دو چیز است: یکی اعوان و انصار سلطان هستند که به کمک آنها بر مردم تسلط پیدا می‌کند و توسط آنها امنیتی به وجود می‌آورد، عامل دوم که سهم بسیار زیادی در تحقق نظم و امنیت دارد، دین و مذهب مردم است.
۹۴. زندگی دنیا و آخرت دو نوع زندگی است که توسط خدا و ضمن کار و فعالیت و آمادگی انسان بوجود می‌آید.
۹۵. منظور از خرابی کوه‌ها تا آنجا که کوبیده شوند و به صورت گرد و غبار درآیند در روز قیامت چیست؟
۹۶. خسارت ابدی برای انسان دو نوع خسارت جانی و حیاتی است. یکی محرومیت از معرفت و محبت خدا و دیگری محرومیت از محبت و معرفت انسانها و مخصوصاً محرومیت از محبت و معرفت ائمه اطهار (ع).
۹۷. منظور از سیر جبال و بروز زمین، سیر ابرقدرت‌ها و شناسایی انسان‌های کره زمین است.
۹۸. ربّ الارض در اصطلاح قرآن به انسانهای کامل که ائمه اطهار (ع) هستند گفته می‌شود.
۹۹. آیات و اخباری که می‌گویند اعمال مردم بر امام عرضه می‌شود یعنی چه؟
۱۰۰. تعریف حرکت تکاملی و تسافلی.
۱۰۱. تفاوت سفره حضرت علی ع با سفره معاویه در چیست؟

۱۰۲. چه چیزی ما را در نظر خدا و اولیاء خدا ارزشمند می‌کند؟
۱۰۳. وضعیت تکامل فکری و انسانی و ایمانی انسان‌ها در قیامت.
۱۰۴. نحوه گفتگوی خداوند با انسانهای تازه وارد شده به صحرای محشر.
۱۰۵. ظهور افعال به صورت اعمال در قیامت.
۱۰۶. رقیب و عتید، دو فرشته در یمین و یسار انسان هستند یعنی چه؟
۱۰۷. مفهوم عرش و کرسی خداوند متعال.
۱۰۸. منظور دانشمندان در تعریف آدم مسجود فرشتگان چیست؟
۱۰۹. استدلالی بر ردّ نظریه داروین.
۱۱۰. حقیقت سجده طایفه جنّ و فرشته و ابلیس به معنای چیست؟
۱۱۱. تفسیر و تعریف فرشته در خطبه مولای متقیان علی علیه‌السلام.
۱۱۲. ماهیت جنّ و ابلیس در ذات مخصوص خود چیست؟
۱۱۳. منظور از هبوط آدم به این معنا نیست که از فضای آسمان بالای سر به کره زمین سقوط کند.
۱۱۴. انسان‌هایی که شاهد خلقت عالم و آدم بوده‌اند.
۱۱۵. فرشتگان اسباب و ابزاری در دست خدایند.
۱۱۶. برنامه‌های تعلیم و تربیت و یا ایجاد امنیت و عدالت انسانها با واسطه انجام می‌گیرد.
۱۱۷. خداوند اولین انسانها را چگونه تربیت کرده است؟
۱۱۸. پیغمبران صاحب علم لدنی می‌باشند یعنی چه؟
۱۱۹. چرا «يعرف الاشیاء باضدادها»، هرچیزی با ضدّ خود شناخته می‌شود؟
۱۲۰. تمامی گفت‌وگوهایی که خداوند از زبان کفّار ذکر می‌کند زبان حال کفّار است، یازبان مقال؟
۱۲۱. پیشوایان کفر، روز قیامت بار مسئولیت خود و کسانی را که گمراه کرده‌اند به دوش می‌کشند.
۱۲۲. براساس حکمت قرآن، هستی‌ها سه جلوه مخصوص به خود دارند که این سه نوع جلوه در اصل مفهوم هستی بودن مشترکند ولیکن در نمایش مختلف و متفاوتند.
۱۲۳. علت تشبیه فرشتگان به نور و روح و تشبیه آدم به خاک و تشبیه جنّ و شیطان به آتش.
۱۲۴. تفاوت استدلال عقلی (برهان و حجت) با جدل.

۱۲۵. «آکنه» به معنای پوششی است که چشم را از دیدن و قلب را از درک محروم می‌کند.
۱۲۶. ثواب و عقاب، نتایج اعمال بد و خوب است. (تکرار)
۱۲۷. دلیل مهلت دادن خداوند به ستمکاران و کفار در مسیر اعمالشان چیست؟
۱۲۸. زندان از این جهت عذاب و مجازات است که انسان نامحدود را محدود می‌کند.
۱۲۹. اطاعت، راه کشف حکمت و درک حقایق است.
۱۳۰. از نظر مذهب شیعه احکام الهی تابع مصالح و مفاسد است.
۱۳۱. اگر با چند کلمه عیبجویی و یا تهمت بتوانی جان کسی را حفظ کنی مانعی ندارد و جایز است.
۱۳۲. امیرمؤمنان علی (ع) که فرموده «ویل لمن ساوأه، یوماه». وای به حال کسی که در دو روز به یک حال باشد. یعنی در خط تکامل خود متوقف گردد.
۱۳۳. مقایسه دانش پیغمبران در برابر پیغمبر آخرالزمان.
۱۳۴. ظهور هر گونه تغییر، مستلزم سه اصل است.
۱۳۵. خداوند هر کسی را به میزان عقل و استعدادی که به او داده است مکلف می‌کند.
۱۳۶. بزرگترین هنر حضرت خاتم‌الانبیاء (ص) این بوده است که تمامی انتخابات و اختیارات فکری و ارادی خود را به خدا واگذار کرده است.
۱۳۷. رسول اکرم (ص) فرموده‌اند: «انا رائدکم والرائد لایکذب اهلہ». یعنی من پیشرو قافله هستم.
۱۳۸. علم انسان، زمان‌های آینده را به او نزدیک می‌کند.
۱۳۹. همه‌جا اطاعت، بر تفکر و تعلّم مقدم است.
۱۴۰. اولین قدم برای حرکات تکاملی، خودشناسی است.
۱۴۱. کهف پناهگاهی است که انسان را تحت حمایت خدا قرار می‌دهد.
۱۴۲. معجزات را معجزه نامیده‌اند زیرا به خودی خود عجز بشریت را از آوردن نظیر آن اعلام می‌کند.
۱۴۳. داستان شهاب سنگ‌ها. (شهبُ ثاقبه)
۱۴۴. فرشتگان افراد نیستند بلکه اطوار هستند.

۱۴۵. ذوالقرنین یعنی انسانی که از دو نیرو و از دو قدرت مادی و معنوی استفاده می‌کند.
۱۴۶. انسان‌ها مانند کره زمین حرکت وضعی و انتقالی دارند.
۱۴۷. دلیل اختصاص دادن لقب امیرالانبیاء و امیرالاولیاء و امام الصلحاء والتمتقین به حضرت علی ع. تأویل شکستن شاخ ذوالقرنین و تجدید حیات او بعد از پانصد سال.
۱۴۸. مسئله یاجوج و ماجوج، در رابطه با تمامی انسانهای ضدّ دین و ضد انسانیت است.
۱۵۰. منظور از خلقت آتشین کفار و شیاطین این است که به طبیعت آتش فعالیت می‌کنند.
۱۵۱. سدّ یاجوج و ماجوج در ارتباط با دین خدا، تمامی انسانهای فاقد دین و فاقد معرفت هستند.
۱۵۲. سدّ ذوالقرنین در تأویل قرآن روش‌های تربیتی و تعلیمی پیغمبران و اولیاء خدا بوده است.
۱۵۳. هدف قرآن از اشاره به اقوام ضدّ دین و یاجوج و ماجوج.
۱۵۴. تأویل مشرق و مغرب در قرآن.
۱۵۵. تأویل کوبیده‌شدن سدّ ذوالقرنین چیست؟
۱۵۶. در مورد امام زمان عج گفتند «یاتی بدین جدید». یعنی او دین تازه‌ای خواهد آورد.
۱۵۷. منظور از نفخ اول و نفخ دوم صور چیست؟
۱۵۸. اسلام برای حلال و حرام، انتهایی معین کرده است که همان روز قیامت باشد. معنای انتهای حلال و حرام چیست؟
۱۵۹. چرا خداوند خبائث را آفریده و آن را تحریم کرده است؟
۱۶۰. داستان ذوالقرنین و تأویل واقعی آن.
۱۶۱. ضرورت بیان انشاءالله در تصمیمات خود.
۱۶۲. خداوند سوره حمد و تمامی قرآن را دو معنایی معرفی می‌کند.
۱۶۳. علمی بودن قرآن در صورتی ثابت می‌شود که معانی تأویلی آن موردنظر و مطالعه قرار گیرد.
۱۶۴. حدیثی از مولی^۱ امیرالمؤمنین (ع) ضمن معرفی ذوالقرنین.
۱۶۵. ما باید علی (ع) را اولاً در ارتباط با نیرو و قدرت معنوی قرار دهیم و ثانیاً او را یک قدرت زنده تاریخ بشناسیم نه انسانی که تنها در زمانی متولد شده و در زمان دیگری از دنیا رفته است.

۱۶۶. طلوع و غروب دین توسط انبیاء و علما و دانشمندان در طول تاریخ به معنای مرگ و حیات شخصیت‌های بزرگ دین مقدس اسلام است.
۱۶۷. مردم مانند کره زمین دو حرکت وضعی و انتقالی دارند. (تکرار)
۱۶۸. خداوند در ابتدای هر صد سال بعد از هجرت، دین خود را توسط اولیاء خود تجدید می‌کند.
۱۶۹. اقوام و ملت‌ها در قیاس از استفاده از دین خدا به دو صورت هستند.
۱۷۰. خداوند در مورد عرضه جهنم می‌گوید که از طریق کار و فعالیت کفّار انجام می‌گیرد.
۱۷۱. صغری و کبری در آتش مفهوم و معنایی ندارد مگر آتش‌هایی که از تسلیحات جنگی و اتمی به وجود می‌آید.
۱۷۲. حکمت پیدایش جهنم و عذابهای آخرت چیست؟
۱۷۳. مفهوم مزده بده کفّار را به عذاب دردناک، مانند این است که کسی به دیگری بگوید مزده مزده خانه‌ات آتش گرفته است! (چرا خداوند متعال اینگونه سخن می‌گوید؟)
۱۷۴. جهنم از مسیر کفر و گناه با اراده و عمل کفّار ساخته می‌شود. (تکرار)
۱۷۵. اقسام جهل و مراحل آن.
۱۷۶. تمامی خوبی‌ها از خدا به تو می‌رسد و تمامی بدی‌ها از خودت به خودت می‌رسد.
۱۷۷. با حساب برابری انسانها در برابر عفو الهی، آیات حبط اعمال چگونه ترجمه و تفسیر می‌شود؟
۱۷۸. عفو به معنای معالجه آثار مرض است.
۱۷۹. توبه یعنی انسان‌های مشرک و کافر به مرض شرک خود آگاهی پیدا کنند و برای معالجه به خدا پناه ببرند.
۱۸۰. دانایی و بینایی اثر ذاتی خداوند متعال است. پس چگونه خداوند می‌فرماید که به آنها نگاه نمی‌کنم، آنها را فراموش می‌کنم.
۱۸۱. صفات ذاتی یعنی صفاتی که همراه ذات و به دلیل ذات هست نه اینکه کسی آن صفات را بدهد و بگیرد.
۱۸۲. گفته شده آن چنانکه مردگان و دفن‌شدگان از کفّار مأیوس شده‌اند، کفار نیز از رحمت خدا مأیوسند، فردی که مرده یأس برای او چه مفهومی دارد؟

۱۸۳. برگشت از آخرت به دنیا به معنای برگشت از حالی به حالی دیگر است که متعاقب تغییر حال، تغییر زندگی هم حاصل می‌شود. (این برگشت قهرا غیر ممکن است)
۱۸۴. علت نامیده شدن روز قیامت بنام یوم الفصل.
۱۸۵. اهل جهنم قائل به تنازع بقاء و اهل بهشت قائل به تعاون بقاء هستند.
۱۸۶. حول یعنی سالی که بر انسان می‌گذرد و در انسان تحول به وجود می‌آورد.
۱۸۷. عروء‌الوثقی ' آن رشته ایمان و وابستگی به خداوند متعال است.
۱۸۸. تفاوت حالت زندگی دَوْرانی با تکاملی در چیست؟
۱۸۹. تعریف متناهی و نامتناهی.
۱۹۰. کلمات خداوند متعال به دو معنا اطلاق می‌شود: کلمات تدوینی، کلمات تکوینی (مخلوقات).
۱۹۱. چطور ممکن است کلمات به هر دو معنی خواه به معنای مخلوقات و خواه به معنای تلفظی و کتابتی نامحدود باشد؟
۱۹۲. خداوند می‌فرماید اگر دریاها به آخر برسد و تا هفت مرتبه یا بیشتر تکرار شود کلمات خدا به آخر نمی‌رسد، برهان تکرار آن دریاها برای احصای کلمات خدا تا هفت مرتبه چیست؟
۱۹۳. کیفیت تکامل انسان تا رسیدن به مرتبه وحی.
۱۹۴. امتیاز پیغمبران بر سایر افراد بشر در چیست؟
۱۹۵. علت این که خداوند در خلقت بین انسانها تفاوت به وجود آورده چیست؟
۱۹۶. برهان ایجاد و مصالح ساخت عالم بدون سابقه.
۱۹۷. عمل صالح چه عملی است و تفاوتش با عمل لهُو و لعب چیست؟
۱۹۸. اعمال در مسیر نافع بودن به حال انسان و جامعه و طبیعت بر سه قسم است.
۱۹۹. بزرگ‌ترین مصیبت مشرکین در روز قیامت این است که در زندگی آخرتی، عوامل طبیعی و انسانی مختل می‌شود.